ఎండ

మన ఊరిచివర (క్రిందటేడు వ్యాపారం గురించి కలకత్తాకి వెళ్తూ వెళుతూ దార్లో అకస్మాత్తుగా చచ్చిపోయిన), మనూరి పాతమొఖాసాదార్‌గారి తోటలో (ట్రంకురోడ్డుకి పక్కగా చీకటిమర్రి చెట్టుకింద ఒంటిగా నిల్చున్న పాడుపడ్డ గదిలో కాపరం వుంటూ, ఊళ్లో ఇంటింటికి తిరిగి తిరిగి అప్పడాలు ఒడియాలు అమ్ముకు బతికే శారదమ్మగారి ఆరేళ్ళ కూతురు - సుందరం - ఓ రోజు సాయంకాలం వాళ్ళమ్మని.

"అమ్మా అమ్మా! ఎండెప్పుడొస్తుందమ్మా?" అని అడిగింది.

సాయంకాలం చాలా చీకటిగా చాలా భయంగా మరో ఘడియలోనో క్షణంలోనో మనింటికి రాబోయే చావులా వుంది. మూడ్రోజులపాటు మన్నూ మిన్నూ ఏకమైపోయినట్టనిపించింది. ఇవాళ నాలుగోరోజు వుదయానికి కాస్త తెరిపిచ్చిందేకాని, ఆకాశం మాత్రం రవ్వంతమేరయినా విడకుండా మబ్బుతో దట్టంగా మూసుకుపోయే వుంది. వర్షంతోపాటు ఈ మూడ్రోజులూ చలిగాలి కూడా ప్రచండంగా వీచి వీచి నానాభీభత్సం చేసింది. ఈ రోజు మాత్రం గాలి బాగా సద్దుమణిగింది. శారదమ్మ గది వెనక నున్న పాతతోటలో చెట్లన్నీ కూడా పగవాడు తెరిపివ్వకుండా తీసిన పిడుగుదెబ్బకి తట్టుకోలేక చెల్లాచెదురైపోయి అలిసిపోయి మరింక కదల్లేక శవాల్లా వుండిపోయిన బీదవాళ్ళ కోటలోని పేదజనంలా వున్నాయి.

"అమ్మా! ఎండెప్పుడొస్తుందమ్మా!" అని అడిగింది సుందరం.

కూతురు వేసిన ప్రశ్న శారదమ్మ వినిపించుకోలేదు. ఆవిడ, ఆ కిటికీల్లేని చీకటిగది గుమ్మం ముందున్న సన్నపాటి నడవలో కూర్చొని, పాత హరికెన్ లాంతరు చిమ్నీ బీటలు విడిపోకుండా నెమ్మదిగా భద్రంగా తుడుస్తోంది.

సుందరం తన ఆరేళ్ల జీవితంలోనూ కూడా ఇంత గాలీ వర్షం ఎన్నడూ ఎరగదు. మొదటిరోజున సరదా పడ్డది కాని రెండోరోజు రాత్రికల్లా ఆ పిల్లకి భయం పట్టుకుంది. మూడోరోజల్లా ఈ వర్షం మరింక తగ్గదు కాబోలు. ఎండ మరింక రాదు కాబోలు అనుకొని బెంగపెట్టేసుకొని ఏడుస్తూ కూర్చుంది. ఈరోజు పొద్దున్నుంచీ కూడా వర్షం లేకపోవడంతో ఆమెక్కొంచెం ధైర్యం వచ్చింది కాని, ఎండ తప్పక రేపొస్తుందని అమ్మకూడా చెప్తేకాని ఆ పిల్లకి పూర్తిగా నమ్మకం కుదరదు.

"అమ్మా! ఎండమ్మా ఎండ! ఎండ ఎప్పుడొస్తుందమ్మా?" అని మళ్ళీ అడిగింది సుందరం.

సుందరానికి ఎండంటే ఎంతో ఇష్టం.

వాళ్ళ నాన్న పైనింకా ఉన్నప్పుడు, రెండేళ్ళ కిందట, కార్తీకమాసంలో వాళ్ళ నాన్నతోనూ అందరితోనూ కలిసి సుందరం వన సంతర్పణకి వెళ్ళింది. నాన్నతో మిల్లులో పన్చేసే మిగతా పనివాళ్ళూ, వాళ్ళ ఆడవాళ్ళూ, పిల్లలూ అంతా కూడా వచ్చేరారోజున. బంగారంలాంటి ఎండని సుందరం ఆ ఒక్కరోజే చూసింది. అక్కడ కొండవార రాజుగారి పువ్వులతోటలో అంతా చీకటితోనే వెళ్ళి దిగి అక్కడే వండుకొని తినుకొని ఆడుకొని పాడుకొని రోజు రోజల్లా హాయిగా గడిపేరు.

ఆవేళ పొద్దున్నే కొండమీంచి నెమ్మదిగా కిందికి జారిన ఎండ నీలపు పొంగమంచుతో కలిసిపోయి నెమ్మదిగా పురివిప్పగా మెరిసే నెమిలిపింఛంలా మెరిసింది. మరి కొంతసేపటికి ఆ యెండే ముద్దుగా విడుతున్న గులాబిపువ్వుల తోటలో ఎర్రగా విరిసింది. పది గంటలకి ఎండ వెచ్చవెచ్చగా వుంటూ కమ్మగా వండిన వంటవాసనల్తో కలిసిపోయి కలిసిపోయి అన్నం తినిపించే అమ్మ చూపులా హాయిగా వుంది. పన్నెండు గంటలకి చెట్ల ఆకుల్లోంచి పల్చపల్చగా కిందకి జారిన ఎండ పౌర్ణమినాటి అర్ధరాత్రి పండువెన్నెల్లా సుఖంగా వుంది. చెట్లకింద కొత్త తాటాకు చాపమీద వెల్లకిలా పడుకున్న సుందరానికి పైనున్న లేతాకులన్నీ ఆకుపచ్చగాజుతో నాజూగ్గా చెక్కిన గాజాకుల్లా వింతగా కనిపించేయి. ఒంటిగంటకి బాగా తలకెక్కిన ఎండ కొత్త వెండిగిన్నెలా తళతళా మెరిసింది.

ఎండంటే సుందరానికి ఎంతో ఇష్టం. కాని, ఎండని సరిగ్గా చూడ్డానికి ఆ పిల్లకి ఎప్పుడోకాని అవకాశం వుండదు. శారదమ్మ ఊళ్లోకి పోకపోతే ఆవిడకి దినం గడవదు. అంచేత, సుందరం ఇంటిపట్టునే వుండితీరాలి. ఇంటికాపలా వుండి, చెల్లెల్ని చూసుకోవాలి. అన్నయ్య ఎక్కడికీ పారిపోకుండా కాసుకోవాలి. వాళ్ళుండే గదివెనక కొండదాకా వున్న పాతమామిడితోట ఎప్పుడూ చీకటిగా వుంటుంది. నాలుగైదేళ్ళయి ఆ తోట పూతాలేదు, కాపూలేదు. ఎదురుగా వున్న రోడ్డుకూడా రెండువైపుల్నించీ ఎత్తుగా దట్టంగా కమ్ముకున్న చెట్లతో అదో పాడవాటి గుహలా వుంటుంది. సుందరం వుండే పాతగదికి వీధివైపుకి ఒక్క గుమ్మం తప్ప కిటికీల్లేవు. గదంతా చాలా చీకటిగా వుంటుంది. గదికి ఎదురుగా కొంచెం పక్కగా వున్న పాతమర్రి చెట్టు దగ్గరకొచ్చిన వాళ్ళని ఊడల్లాంటి చేతుల్తో లుమ్మల్చుట్టేసి తినేస్తూ కాలం గడిపేసే కదల్లేని ముసలి రాక్షసిలా చీకటిగా భయంకరంగా వుంటుంది. కిందవున్న గదిలోకి ఒక్క చుక్కయినా రానీకుండా ఎక్కళ్లేని ఎండనీ అదే మింగేస్తుంది. తాగేస్తుంది. ఇంట్లోకి ఎండ ఎంతగారాదో అంతగా ఎండకావాలి సుందరానికి.

చుట్టుపక్కల మైలుదూరంలో ఎక్కడా ఇళ్ళులేవు. రోడ్డుమీద జనసంచారం కూడా అట్టే వుండదు. అమ్మ లేనప్పుడు వీధి గుమ్మంలో చెల్లెల్ని పక్కన కూర్చోబెట్టుకొని బితుకూ బితుకూ కూర్చుంటుంది సుందరం. ఆ పిల్ల ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపించేవి కళ్లే. మర్రిచెట్టుకి చాలా అవతల మిగిలిపోయిన ఎండ ఆ కళ్ళల్లో బలహీనంగా మెరుస్తుంది. ఆ పిల్ల నోరు, చలిగాలికి ముణుచుకుపోయిన గులాబిమొగ్గలా, చాలా చిన్నదిగా వుంటుంది. గట్టిగా గెంతినా నవ్వినా ఆమెకి దగ్గొస్తూంటుంది. ప్రాణంతో వున్న సుందరానికి నీడగాపడిన సుందరంలా వుంటుంది సుందరం. అందుకే ఆ పిల్లని చూస్తూ చూస్తూ 'ఈ నీడ ఎప్పుడు మాయమై పోతుందో'నని శారదమ్మ అప్పుడప్పుడు భయపడుతూ వుంటుంది.

వర్షం పడిన మూడ్రోజులూ ఎక్కడికీ పోకుండా శారదమ్మ ఇంటిపట్టునే వుండిపోయింది. సుందరానికి అది కొంతనయం అనిపించింది. కాని ఆమెకి భయం మాత్రం లోజ్వరంలా అలా వుంటూనే వుంది. ఇవాళ వర్షం పల్లేదు. రేపు ఎండ రాదా అనుకొంది సుందరం. ఆకాశంలో మబ్బులు కొత్త బలాన్ని తెచ్చికొంటున్నాయని ఆ పిల్ల గ్రహించుకోలేదు. కాని, ఆకాశంవైపు చూస్తే మాత్రం ఆమెకి బెంగ తగ్గడం లేదు.

"అమ్మా! అమ్మా! ఎప్పుడొస్తుందమ్మా ఎండా?" అంటూ తల్లి భుజం పట్టుకు ఊపుతూ మళ్ళీ అడిగింది సుందరం.

"రేపు రావొచ్చు తల్లీ!" అంది శారదమ్మ చిమ్నీ నెమ్మదిగా తుడుస్తూనే.

"ఎండొస్తుందామ్మా?!!"

"ఎందుకు రాత్తల్లీ?!"

శారదమ్మ అలా అనగానే సుందరం ఎగిరి గంతేసి తల్లి పక్కనే కూర్చున్న నాలుగేళ్ళ చెల్లెలు సరూతో. "చెల్లీ! చెల్లీ! రేపు ఎండొస్తుందిటే. ఎండ!! మరంచేత దేవుడికి దండం పెట్టమ్మా!" అంది.

సరూ, గొనులేకుండా లాగుమాత్రం తొడుక్కొని బుద్ధిగా అమ్మ పక్క మఠం వేసుక్కూర్చుంది. అక్క మాట వినగానే ఆ పిల్ల వీధివైపు తిరిగి ముద్దుగా ఓ దండం పెట్టింది. సుందరం చెల్లెల్ని ముద్దాడి అక్కణ్నుంచి గదిలోకి పరిగెట్టి, ఆ చీకట్లో గోడవార కఱ్ఱ పెట్టెమీద కూర్చున్న అన్న దగ్గిరకెళ్ళి, "అన్నా ఒరే! ఎండరా ఎండ! ఎండ రేపొస్తుందిట!" అంటూ సంతోషంతో కేకలు వేసింది.

అన్న - అంజిగాడు - సుందరంకంటె రెండేళ్ళు పెద్ద. వాడికి కాళ్ళూ చేతులూ పళ్ళూ పెద్దవిగా ఉంటాయి; తల మాత్రం గుళ్ళీ చెంబులా చిన్నదిగా ఉంటుంది. వాడు ఎండా నీడా అంటే తెలుసుకోలేడు; రాత్రో పగలో చెప్పలేడు; నిన్నా రేపూ అంటే అర్థం చేసుకోలేడు; అన్నం కలుపుకు తినలేడు. వాటికి మాటలు రావు. వాడు వెర్రివాడు. వాడెప్పుడూ ఆ కఱ్ఱ పెట్టెమీదే కూర్చుంటాడు. లేపోతే దాని మీదే పడుకుంటాడు. ఎప్పుడు నోట్లో వేలు పెట్టుకు కనిపిస్తాడు.

చెల్లెలి కేకలికి భయపడి అంజిగాడు నోట్లంచి వేలు తీసేసి "ఏ ఏ ఏ" అంటూ కోపంతో కొట్టవచ్చినట్లుగా అరిచేడు. ఆ తరువాత చాలా కోపంగా నోట్లో వేలు పెట్టుక్కూర్చున్నాడు. సుందరం మాత్రం గెంతుకుంటూ తడి పరికిణీ పరపరలాడించుకొంటూ సరూ దగ్గిరకొచ్చి "లేవే సరూ! రేపు ఎండొచ్చేదాకా ఆడుకుందాం రావే?" అంటూ చెల్లెల్ని చెయ్యి పట్టుకు లేవదీసింది. ఇద్దరూ రంయిమంటూ నడవమీంచి వాకిట్లోకి గెంతి, అక్కడ నిలవనీళ్ళల్లో, చప్పట్లు కొడుతూ, ఆట్టం మొదలుపెట్టేరు.

"ఎండొస్తుందీ, రేపు ఎండొస్తుందీ, నెమలికన్నులా, వెండిగిన్నెలా ఎండొస్తుందీ! ఎంతో చక్కని ఎండొస్తుందీ!" అంటూ సుందరం పాడేపాట శారదమ్మ చెవిలో పడుతోందే కాని, ఆవిడ అదేదీ సరిగా వినడం లేదు.

లాంతరుముందు కూర్చొని శారదమ్మ భగవంతుణ్ని అగ్గిపుల్ల వెలిగించమని ప్రార్థిస్తోంది.

శారదమ్మకి దేవుడి యెడల భక్తెక్కువ. ఎన్ని విషయాల్లో భగవంతుడావిణ్ణి ఎంత ఏడం పెట్టినా, ఆవిడ మాత్రం ఆయన ముంగిట నుంచి కదలకుండా మొండిగా కూర్చుంది ఏడాది కిందట. ఆవిడ పెనిమిటి తను పనిచేసే మిల్లు తాలూకు లేబరు వ్యవహారాల్లోకి కూలివాళ్ళ తరఫున దిగి; తగువుల్లో ఇరుక్కొని దెబ్బలాటల్లో చిక్కుకొని, ఖూనీకేసులోకి అక్రమంగా ఈడవబడి, యావజ్జీవ కారాగారవాస శిక్ష అనుభవించటానికి వెళ్ళినప్పుడు మాత్రం ఆమెకి దేవుడంటే కొంచెం - అతి కొంచెం చిరుకోపం వచ్చింది. పెనిమిటికి శిక్ష పడిననాటి రాత్రి ఆమె తన చీకటిగదిలో కూర్చొని, అంతకు ముందల్లా ఎంత దీనంగా దేవుణ్ణి ప్రార్థించిందో, ఎన్నిసార్లు ఆ దీనరక్షకుడి ముందు భక్తితో మోకరిల్లి ఎన్ని కష్టాల నుండి కాపాడమని ఎంతగా వలవల ఏడ్చిందో తల్చుకొని, తీరని దుఃఖంతో ఉప్పెనగా ఏడ్చింది. "మీ అల్లుడు చావు బతుకుల మధ్య ఉన్నారు. మందు కావాలంటే చేతిలో చిల్లి గవ్వలేదు; పిల్లలకి తిండి పెట్టాలంటే ఇంట్లో చీకటి తప్ప ఇంకేం లేదు; నాకెక్కడా ఎవరూ సహాయంలేరు; మాయందు దయ ఉంచి ఒక్కసారి రా నాన్న!" అంటూ ఎందరిచేత ఎన్ని కబుర్లు పంపినా, ఏడుస్తూ ఎన్ని ఉత్తరాలు రాసినా, భయపడి గుండె బేజారెత్తిపోయి ఎన్ని అర్జంటు టెలిగ్రాములు కొట్టినా ఎంతకీ రానట్టి డబ్బుగల తండ్రిమీద, పేదింటి కోడలైన ఆడకూతిరికి కోపం వచ్చి అలిగినట్టు ఆమె ఆ రాత్రి భగవంతుడిమీద కోపం తెచ్చుకుని అలిగింది. కాని, ఆకోపంలో కాఠిన్యంలేదు, ఆ అలగడంలో కల్మషం లేదు. మర్నాటికల్లా ఆమె సర్దుకొంది. భగవంతుడున్నాడు కాబట్టే, అతనెంతో మంచివాడు కాబట్టే తన పెనిమిటికి ఉరిశిక్ష తప్పించి జెయిలుశిక్ష వేయించాడు. ఇంత పనికిరాని తుచ్ఛజీవి ఏడుపు విని ఈ నిర్భాగ్యురాలి యెడల భగవంతుడు ఆపాటి దయ చూపించడం అదెంత కాదు?! మరో పదేళ్ళలో తన పెనిమిట్ని దేవుడే మళ్ళీ తనకి ఇచ్చేస్తాడు. "అబద్ధం కేసులో ఎందుకు ఇరికించేవు? అన్యాయంగా శిక్ష ఎందుకు వేయించేవు!" అని అడగడానికి తనెవరు? తనేపాటిది? ఆ దయామయుడికి ఏం తోస్తే అది చేస్తాడు; లేకపోతే, చెయ్యకపోతాడు; అమాయకుల్ని రంపపు కోతకోస్తాడు; నిర్భాగ్యుల్ని నాశనం చేస్తాడు; అసహాయుల్ని హతమారుస్తాడు. అదంతా అతని ఇష్టం అతని లీల. ప్రార్థించడమే మనపని. కాని రక్షించమని ఆ మహానుభావుణ్ణి బలవంత పెట్టడానికి మన మెవరం? - "

అని సమాధాన పర్చేసుకొంది శారదమ్మ.

"అమ్మా అమ్మా! ఆకాశం అంతా మబ్బుగా మన మర్రిచెట్టులా ఉందమ్మా! ఎండ నిజంగా రేపొస్తుందా అమ్మా?" అంటూ అనుమానంతో నడవలోకి వచ్చి అమ్మని మళ్ళీ భయం భయం భయంగా అడిగింది సుందరం.

"దేవుడి దయుంటే ఒస్తుందమ్మా" అంది శారదమ్మ.

ఆవిడ రాత్రికి దీపం సంపాదించడం గొడవలో మునిగిపోయింది. లాంతరు వెలిగిద్దా మంటే అగ్గిపెట్టె బాగా నానిపోయింది. పుల్లలు చూస్తే మూడే ఉన్నాయి. అందులో రెండప్పుడే వెలక్కుండా ఒట్టిపోయి విరిగిపోయేయి. మూడోది - దేవుడి దయుంటే వెలుగుతుంది. లేకపోతే లేదు.

లేదు, ఈ రోజుకి దేవుడికి శారదమ్మ యెడల దయలేదు. ఈ రాత్రికి ఈ ఇల్లంతా

చీకట్లో ఉండవలసిందనే అతని అభిప్రాయం అంచేత. చీకటి మరీ ఎక్కువవకుండా పిల్లలకి అన్నాలు పెట్టేస్తే, అందరూ వేగిరం కళ్ళు మూసుకుపడుకోవచ్చు. తెలివున్నంతసేపే కాని తెలివి తప్పిపోయేక దీపం ఉన్నా ఒకటే, లేకపోయినా ఒకటే - చచ్చినవాళ్ళకి సౌఖ్యాలక్కర్లేనట్టు.

కాని, దీపం లేకపోతే పిల్లలు మధ్య మధ్య నిద్రలేచినప్పుడు భయపడి జడుసు కొంటారేమోనని శారదమ్మ భయపడుతోంది. అందులో ఊరవతల పాడుగుడిలో దెయ్యాల మర్రికింద కాపరమాయో!

అయినా ఇటువంటివాటి గురించి మనం ఏమీ అనుకోకూడదు. చింతించకూడదు. కించపడకూడదు. ఈ పాడుపడిన గది దొరకడమైనా అదెంతకాదు?! పాత మొఖాసాదార్‌గారి భార్యకి తమ యెడల - భగవంతుడి దయవల్ల - కరుణ కలగబట్టి అందులో ఈపాటి తలదాచుకోనిచ్చింది. వారానికి వంద అప్పడాలు పుచ్చుకోడం తప్ప, అద్దిచ్చినా పుచ్చుకొంది కాదు. గొప్పవారిలో, డబ్బున్నవారిలో పెట్టిపుట్టిన మహారాజుల బిడ్డల్లో వెయ్యిమందిలో ఏ ఒక్కరికైనా బీదవెధవల మీదా, పేదముండల యెడలా ఆపాటి చిన్నపిసరు కరుణ కలగడం - అది కూడా భగవంతుడి దయవల్ల కాకపోతే ఇంకేవిఁటి?! ఆ వెయ్యిమందిలో ఆ ఒక్కరికైనా అంతపాటి కరుణయినా కలక్కపోతే నువ్వూ నేనూ శారదమ్మా దెయ్య గలిగిందేఁవుంది?!

"అమ్మా! గదిలో చాలా చీకటిగా ఉందమ్మా!" అంది సుందరం.

"అవును తల్లీ!" అంది శారదమ్మ.

"మరైతే నడవలో భోంచెయ్యవాఁ అమ్మా?"

"అలాగే తల్లీ!"

రెండుపూట్లా వంటచేసి పిల్లలకి కాస్త వేడన్నం రెండు పూట్లా పెడదామంటే ఈ వర్షం వల్ల ఎక్కడా ఓ కాణీ అయినా పుట్టకుండా ఉంది. వర్షాలవల్ల కూరా నారా దొరకని ఈ రోజుల్లో అప్పడాలూ, వడియాలు పేరయ్య కొట్టుమీద వేడివేడి పకోడీల్లాగ జోరుజోరుగా చెల్లిపోను. కాని ఏం చేస్తాం? ఇంట్లో పిండిలేదు. ఎండలేదు.

"అమ్మా! కంచాలేసుకున్నాం అన్నం పెట్టమ్మా!" అంది సుందరం.

మధ్యాహ్నం భోజనాలవగా మిగిలిన అన్నం వీధి వరండాలోకి గిన్నెతో పట్టుకొచ్చింది శారదమ్మ.

"అటు చూడమ్మా! ఎంత చీకటిగా ఉందో!" అంది సుందరం.

ఆకాశం కేసి చూసేసరికి శారదమ్మకి నిజంగా చాలా భయం వేసింది. అలలు చచ్చిపోయి, కారునల్లగా నలుపెక్కిపోయి గడ్డగట్టుకుపోయి, ఏ క్షణాన్నయినా ఫెళ ఫెళా మనమీదికి విరుచుకు పడిపోయే విష సముద్రంలా ఉంది ఆకాశం. బుసలు కొడుతూ విషసర్పాలు దిగినట్టు రాత్రల్లా పడుతుంది వర్షం! తప్పదు మరింక!

"అమ్మా! అలా చూస్తున్నావేంటమ్మా? ఎండ రేపు రాదా? అని అడిగింది సుందరం.

"ఏమోనమ్మా? ముందు మీరంతా భోంచేసి వేగిరం పడుకోండి!"

"ఎండ రాదేంటమ్మా?" అని మళ్ళీ అడిగిన సుందరం కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగేయి.

అమ్మ ముఖంలో ఎండ రేపొచ్చే సూచనలు కనిపించలేదా పిల్లకి.

"ఎందుకమ్మా నీకా బెంగ? ఎండ తప్పక రేపొస్తుంది. ముందు భోంచెయ్యి. బెంగపెట్టుకోక!" అంది శారదమ్మ.

"నేను భోంచెయ్యనమ్మా!"

"అల్లరి చెయ్యకమ్మా సుందరం!"

"రేపు ఎండొస్తుందా?"

"ఒస్తుంది. భోంచెయ్యి."

"నాన్నొస్తాడన్నావు. రానేలేదు. నువ్విలాగే ఉత్తుత్తి మాటల్చెప్తావమ్మా."

"మన చేతుల్లో ఏఁవుందమ్మా? దేవుడికి దయ కలగాలి; నాన్న రావాలి."

"దేవుడికి దయెప్పుడు కలుగుతుందమ్మా?"

"కలుగుతుంది తల్లీ! బెంగపడక భోంచెయ్యి!" అంది శారదమ్మ.

అంతలో సరూ, "అమ్మా అగ్గి! అమ్మా! అగ్గి!" అని కేకలు వేసింది.

చూస్తే, అవి చీమలు. మూడు కంచాల్లోనూ ఉన్న అన్నాలనిండా చిన్న ఎర్రచీమలు వందలు వందలు పాకుతున్నాయి. మూత సరిగా లేక అన్నం గిన్నె చీమలు పట్టేసింది. శారదమ్మకి ఏం చెయ్యాలో పాలుపోక అలా చూస్తూ నిల్చుంది. అంతలో ఆవిడ వెర్రికొడుకు వీధివైపు చెయ్యి చూపిస్తూ, "అ అ అ ! ఏ ఏ!" అని వెర్రినవ్వు నవ్వుతూ కేకలు వేసేడు.

వీధిలో సుమారు రెండువందలమంది ముష్టివాళ్ళు గోనెలూ జోలెలూ డొక్కులూ కుండలూ కంపలూ పట్టుకొని మోసుకొని తొందరగా తొందరగా ఊరివైపుకి నడుచుకు పోతున్నారు. వాళ్ళంతా శారదమ్మ కాపరం ఉండే గదికి కొంతదూరంలో ఉండే సాధూమఠంలో ఉంటూంటారు. ఇవాళ పొద్దున్న కాబోలు మఠం గోడొకటి వర్షానికి నానిపోయి కూలిపో యిందన్నారు. రాత్రి వర్షం తిరిగి వచ్చే సూచన్లు చూసి వాళ్ళంతా మరెక్కడైనా తల దాచుకొందికి పోతున్నట్టున్నారు. సొట్టవాళ్ళు, కుంటివాళ్ళు, గుడ్డివాళ్ళు, జబ్బువాళ్ళు, ఆడ, మగ, ముసిలి, పడుచు (!) పిల్లవాళ్ళు అంతాకలిసి వర్షించే పెత్తనంలా ఘోష పెట్టుకు పోతున్నారు. విడివిడిగా చూస్తే వాళ్ళందరూ కూడా వర్షంలో కాలడానికి తడి కర్రలయినా దొరక్క, మరింక కుళ్ళి కుళ్ళి ఇలాగే ఉండిపోవాలేమోననే భయంతో బెదురుతో గాభరాగా కట్టెల కోసం వెతుక్కొంటూ పరిగెట్టే నిన్నటి శవాల్లా ఉన్నారు.

వాళ్ళనలా చూస్తూ శారదమ్మ మౌనంగా నిల్చుండిపోయింది; సరూ, సుందరాలు మౌనంగా కూర్చుండిపోయేరు. వెర్రిపిల్లడు మాత్రం వాళ్ళని చూస్తూ సంతోషిస్తూ, వాళ్ళు దృష్టిపథం నుంచి దాటిపోయేక్కూడా చెయ్యి అటువైపే చూపిస్తూ నవ్వుకొంటూ కూర్చున్నాడు.

"అమ్మా! వాళ్ళెందుకమ్మా అలా పారిపోతున్నారు?" అని అడిగింది సుందరం.

"భయంచేత అలా పారిపోతున్నారమ్మా!"

"ఎందుకమ్మా వాళ్ళకి భయం?"

"వాళ్ళ బతుకులికి ఎండలేదమ్మా! అందుకూ భయం!"

"మరి, మనకి ఎండ ఉంటుందా అమ్మా!"

"దేవుడికి దయుంటే అందరికీ ఉంటుంది తల్లి!"

"దేవుడికి మనందరి మీదా కోపవాఁ అమ్మా?"

"లేతల్లీ!" అంది శారదమ్మ.

దేవుడికి మనమీద దయలేదో లేక కోపంలేదో తెలీక సుందరం తికమకపడ్డది. శారదమ్మ మూడు కంచాల్లోనూ ఉన్న అన్నం మళ్ళీ గిన్నెల్లోకి ఎత్తి, మూడుసార్లు నీళ్ళతో కడగ్గా చీమలన్నీ తేలిపోయాయి. తేలిపోయేయేకాని ఎన్ని చీమలు చచ్చిపోయేయో ఏఁవిఁటో అని శారదమ్మ చాలా బాధపడింది. పిల్లలకి అన్నం పెట్టడం కోసం చీమల కడుపులు కొట్టవలసొచ్చిందనే సరికి ఆమెకెందుకో కాని కడుపులో దేవేసినట్టయింది.

తడి అన్నంలో మజ్జిగనీళ్ళు వేసి ముగ్గురు పిల్లలచేతా శారదమ్మ భోజనాలు చేయిస్తూండగా వర్షం యథాప్రకారం నిన్నా మొన్నా అటుమొన్నట్లాగే పట్టుకొంది. వర్షాన్ని చూసి సుందరం బిక్క చచ్చిపోయింది; సరూ ఏడవడం మొదలెట్టింది. వెర్రివాడు మాత్రం అన్నం తినిపిస్తున్న తల్లి చెయ్యి తోసేసి వర్షాన్ని చూస్తూ సంతోషిస్తూ వెర్రికేకలు వేసి నవ్వడం ప్రారంభించేడు.

పిల్లల భోజనాలయాక, శారదమ్మ గిన్నె కంచాలు కడిగేసి గదిలోకి వెళ్ళిపోయిన పిల్లల్ని బుద్ధిగా పడుకోమన్చెప్పి కేకవేసింది. వర్షం చాలాజోరుగా, తెగ జోరుగా పడుతోంది. వర్షం చేసే చప్పుడికి, కేకలు వేస్తేగాని నడవలో మాట గదిలోకి వినిపించడం లేదు.

వెర్రిపిల్లడు నోట్లో వేలుపెట్టుకుని గోడవార కర్రపెట్టె మీద ముణుచుకు పడుక్కున్నాడు. ఆ పిల్లడిమీద తడి పూర్తిగా ఆరని పాతచీరె మడతలు పెట్టి కప్పింది శారదమ్మ. మరోవార పొట్టి మడతమంచంమీద సరూ సుందరాలు తడారని పాతబొంత కప్పుకు పడుకున్నారు. గదంతా యథాప్రకారం కురవడం ప్రారంభించింది. చూరునుంచి కిందికి పడే నీటిబొట్లు చేసే చప్పుడు చావు చప్పుడులా ఉంది. పైన వర్షపు హోరు అదేదో రాక్షసరాజ్యంలో ప్రజలందరి ఘోషలా ఉంది.

బాగా చీకటిపడి గంటే అయిందో, రెండుగంటలే అయిందో, శారదమ్మ తడిపైటని గుండెలమీదికి తెచ్చుకు కప్పుకొని, చలికి పైటలో చేతులు ముణుచుకు దాచుకొని, నడవపక్క వీధి గుమ్మానికి చేర్లబడి ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. ఆమెకి నిద్రరావడంలేదు. వర్షంలోకి, అలా రెప్ప వెయ్యలేకుండా, అదే పనిగా చూస్తూ ఆలోచిస్తోంది.

చీకట్లో వర్షధారలు చాలా అస్పష్టంగా కనిపించడం చేత ఆకాశానికీ భూమికీ మధ్య నీరు తప్ప మరేం ఉన్నట్టు అనిపించడంలేదు. నీటిధాటికీ గాలిగాలంతా కూడా అదిరిపోయి అణగారిపోయి ఎక్కడికో పారిపోయినట్టుంది. ఏ అడ్డూ లేకపోవడంతో వర్షించే పెనుమబ్బులన్నీ నీటితోనే భూమ్మీదకి దిగిపోయి ఆకాశమంత ఎత్తుకి లేచి అంత దళసరిగా ఉన్నట్టున్నాయి.

శారదమ్మ కళ్ళంట నీరు తిరగడం ఆ చీకట్లో కనిపించడం లేదు. చీకట్లో కూడా

చీకటి నీడలా కనిపించే ఆవిడ్ని అక్కడ ఆ సమయంలో చూస్తే అమావాస్యనాటి రాత్రి సముద్రం అట్టడుగున అణిగిపోయి ఒదిగి కూర్చున్న అదేదో వింత ప్రాణిలా కనిపిస్తోందే కాని మనిషిలా కనిపించడం లేదు.

తన మట్టుకు తనకి శారదమ్మకి, తనెక్కడో ఏదో లోతు దొరకని సముద్రం లోపల గులకరాళ్ళు గుహలో తేలలేక కూలబడి కూర్చున్న రీతిగానే తోస్తోంది. ఎంతటి ప్రకాశవంతమైన సూర్యరశ్మయినా ఇంత లోతు నీటిలోకి ఇంత లోతుకి దిగదు దిగజాలదు. ఈ మహాసముద్రపు విషపునీటి అట్టడుక్కి ఏ యెండా, ఏ వెలుగూ ఎన్నటికీ రాదు. రాజాలదు. ఈ శారదమ్మ మరింక భూమ్మీదికి తేలడానికి ఏ అవకాశం అయినా సరే ఎక్కడా లేదు. ఉండదు ఉండబోదు.

ఆ సమయంలో శారదమ్మకి - ఎండలేని తన బాల్యం, చలికాలపు సాయంకాలపు ఎండలాంటి తన యవ్వనం, నీరెండయినా చొరని రాతిగోడల మధ్య ఇరుక్కున్న తన పెనిమిటి రూపం, మెదడంతా చీకటితో నిండిన తన వెర్రికొడుకు జీవితం, ఎండకోసం పాకులాడుతూ తనతోపాటు ఈ సముద్రపు అట్టడుగున, సముద్రమంత బరువుకిందా, ఈ చీకటి నీట్లో ఈదలేక తేలలేక చావలేక ఉక్కిరి బిక్కిరయి కొట్టుమిట్టాడే తన అతిచిన్న ఆడపిల్లల ఘోర పరితాపం అన్నీ గుర్తుకొచ్చి ఆమెని కుంగదీసి కలచివేయగా ఆమె కళ్ళంట జారిన కన్నీళ్ళు నడవలో రాతిగచ్చుమీద పడి అక్కడ కురుస్తున్న నీటితో కలిసి వాకిట్లోకి కుంటుకొంటూ పోయి, అక్కణ్నించి రోడ్డుమీదికి తేలి, అక్కణ్నించి కాలవలోకి దూకి ఆ రాత్రి ఆ చీకట్లో ఆ వర్షంలో ఎక్కడో ఏ చీకటి సముద్రంలోకో కాని కొట్టుకు కొట్టుకుపోయి కలిసిపోయేయి.

వెర్రిపిల్లడు కర్రపెట్టెమీద వింత జంతువులా పడుక్కున్నాడు. "ఎండంతా చచ్చి పోయిందటే అక్కా? నిజం చెప్పవే!" అంటూ వెక్కి వెక్కి ఏడ్చిన సరూ చివరకి నిద్దరనే చీకట్లో మెల్లి మెల్లిగా కలిసిపోయింది. పిల్లల ఏడుపు వినిపిస్తే రాక్షసులొచ్చి పిల్లల్ని ఎత్తుకుపోతారని సుందరాన్ని ఎప్పుడో ఎవరో జడిపించేరు. ఆ జడుపు ఇప్పటికీ ఆమెని వదల్లేదు. అందుచేత, రాక్షసులెవరికీ వినిపించకుండా, బెంగతో బాధతో చెప్పజాలని ఆవేదనతో ఆ రాత్రి అతి రహస్యంగా ఏడ్చి ఏడ్చి అలిసలిసిపోయిన సుందరాన్ని చూసి చూసి మరింక చూడలేక దయదల్చిన చావులాంటి నిద్ర, ఆ పిల్ల కప్పుకున్న తడిబొంతలా ఆఖరికెలాగైతేనేం ఆమెని అతి చల్లగా కప్పింది.

చీకట్లో తెరిపి లేకుండా పడే వర్షం, కళ్ళులేని గుండెలేని కారు నల్లని గీతల గీతల భూతంలా ఉంది.

యువ మాసపత్రిక, జనవరి 1963